

V Á R O S É S F A L U

Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

eladatom, hogy beszéljek a város és falu magyar kultúrájáról. Talán úgy illenék, hogy a Kulturális Egyesületek Országos Szövetségének közgyűlésén*, mely egyúttal a magyar Városok Országos Szövetségével való együttműködés ünnepi ülése is, főképen a városok kulturális életével foglalkozzam és a városok belső életére ható kulturális feladatokat világítsam meg. Mégis engedjék meg, hogy most, Önök előtt, a magyar vidéki városok kulturális életének és magyar városoknak képviselői előtt minden szeretetemmel a magyar falu felé is forduljak, mert meggyőződésem, hogy Önök ugyanúgy szeretik a falut, mint én és úgy gondolkodnak a város és a falu mai megnőtt és átfogó feladatairól és egymásrautaltságáról, mint jómagam. Ma a városi kultúra ünnepét üljük, de azt szeretném, ha ennek az ünnepnek sugarai elérnének a legelhagyatottabb magyar faluba is. Az én vágyam az, hogy egyszer majd együtt ünnepeljen a falu és a város. Találják meg egymást, nemzeti, kulturális, emberi, anyagi és gazdasági tekintetben egyaránt. Fogják meg egymás kezét, olyan erősen és szétválaszthatatlanul, hogy semmiféle erő, semmiféle meg-rázkódtatás vagy vihar ne tudja többé ezt az örökre összeforrott két kezet szétválasztani. Ennek a szép feladatnak a megvalósításához kérem az Önök megértő támogatását.

Jól tudom, hogy a falu és a város két lényegesen különböző életformát jelent. Mindkét életforma nélkülözhetetlen a nemzet életében. A falu a természettel szoros kapcsolatban él, a városnál ezek a kapcsolatok meglazultak. A falusi élet a természet ritmusához van kötve, a városi ember szabadabb, jobban érvényesítheti egyéni akaratát. A természet embere türelmes, megadó, a városi mozgékonyabb és érzékenyebb. A különbségek tehát lényegesek. A városi a falusítól készen kapja a nyersanyagot s annak felhasználása tőle egészen más életformát követel. Munkája ütemét maga szabja meg, tervez, szabadabban dolgozik, versenyez. A falusi

* Budapesten 1942. október 24-én tartott előadás.

embernek sok mindenfélehez kell értenie. Sokféle munkái kell végeznie. A természettel folytatott harc akaratát erősíti, kemény küzdelmet kíván tőle. A városi ember képességei inkább egyirányúak, ezért társaival függőbb viszonyban él. A faluban könnyebben fejlődik ki a közösségi érzés. Természeti csapások idején átéli egymás sorsát, a természet teremt közöttük munkaközösséget is. Ezzel szemben a városban a közösségi érzést állandó szellemi és erkölcsi munkával kell megteremtenünk, ébren tartanunk.

Minden gondolkodó ember tudja, hogy a város elpusztul a falu ősi ereje, biológiai és lelki forrásai nélkül. De az is bizonyos, hogy a városi kultúra és civilizáció támogató munkája nélkül magára marad és elsenyved a falu s véle a népi televény. A falu és a város egymásra vannak utalva, egymás kiegészítői. Ezt a két életformát a nagy nemzeti céloknak kell összefogniok és egymással szervesen összeforrasztaniok.

A városnak tehát el kell vinnie a faluba a jó magyar könyvet, a rádiót, a mozit, a vasutat, a jó utakat, a szellemi és technikai műveltség felszabadító erőit és az értelmiség őszinte szolidaritását: segítő, javító s támogató készségét.

A város viszont hozzon a faluból a kultúra és civilizáció erőiért cserébe mély magyar érzést, türelmesebb, hősi magatartást, a gyermek és a család meleg szeretetét, tiszta erkölcsöt, jobb és tisztultabb magyarságot.

A népben mély értékek vannak, kibontakozatlan állapotban, de megújulásra készen és képesen. Népünk lelke tiszta, elfajulatlan, hősi, gyökeres, hívő, áldozatos. Ezért értékes! Ezért életrevaló! S ezekre az értékekre a magyar nemzeti megújulásnak szüksége van. Hála Istennek, ezt ma már mindenütt felismerték. A népi zenét Bartók és Kodály nyomán már felfedeztük, át is vesszük és megtermékenyítjük vele a magyar lelket és alkotó művészetünket. Amint Bartók és Kodály világviszonylatban is elsőrangú műveket alkotnak népzeneink ihletéséből, éppenúgy a falu erkölcsi és szellemi kincseit hozzuk a városba és alkossunk magasrendű értékeket belőlük, olyan igazságokat és szépségeket, melyekben a falu és város, tehát az egész nemzet találkozik.

Legyen a város nemzeti értékeinknek gyűjtőedénye, a magas és mély szellemek találkozása. Erre törekedjünk és ebben a munkában találkozniok kell a falusi nép és a városi lakosság fiainak, a fehér vályogházak és a városi település erkölcsi s nemzetalkotó értékeinek. A mai mérhetetlen világválság a nemzeti erők és értékek egyre fokozottabb koncentrációját parancsolja. Hirdessék, Uraim,

ezt a gondolatot a városokban, de úgy, hogy a legmesszebb fekvő és legapróbb falvak is meghallják.

Nagyon messzemenő feladatok várnak ma a városok kulturális vezetőire. Ébren kell tartaniok és táplálniok kell a nemzeti öntudatot. A városokban összesűrűsödik a lakosság, tehát össze kell sűrűsödnie a kultúrának, a nemzeti öntudatnak és a missziós hivatásnak is. Önöknek, Uraim, igenis missziójuk van a városban és túl a városon a falu felé. Jobban be kell kapcsolnunk a falut a magyar életbe és hozzáférhetővé kell tenni a falu részére a magyar élet javait. Menjünk elébe a falunak a magunk erővel, hogy felszabadítsuk lappangó értékeit. Ezért kívánom eredményesebbé tenni a népművelést és ezért kérem a városok közművelődési egyesületeit és társaságait, hogy a maguk körében egyengessék az utat a falu és a falu népe felé.

A város nemzeti öntudatának erősítése és fejlesztése is könnyebb lesz, ha a város nem zárkózik el a maga külön életébe, hanem elmegy a faluba és ott megtelik majd mélyebb lélekkel, keményebb küzdőképességgel. Ott látja majd meg a város, hogy a kemény erőfeszítésben, de természetesebb, nyugodtabb életütemben élő falusiak magukban őrzik, magukon viselik, nyelvükben kifejezik, dalaikban és meséikben megélik, himző és faragó álmaikban megálmodják, járásukban, tartásukban megmutatják örök értékeinket. Térjünk vissza szüntelenül a faluba, a forráshoz, közös édesanyánkhöz.

Nem tudnék ma méltóbb hivatást a Magyar Kulturális Egyesületek Szövetsége részére elképzelni, mint azt, hogy vigye el a kultúra ajándékait a faluba, hozzon onnan lelket tápláló ősi kincseket és igyekezzék testvéribb életben összeforni a faluval. A falu nem fordulhat el a várostól, a városnak pedig vissza kell fordulnia a faluhoz.

Hassunk oda, hogy a város édesanyját szemlélje a faluban, a falu pedig találjon igaz otthonára a városban. A város intézményei legyenek széles ölelésű intézmények, melyek segítséget, biztatást és önzetlen szeretetet nyújtanak a falvak népének. Dolgozzunk közös erővel a városi szellem megújításán. Táplálkozzék ez a szellem saját multjának, a magyar történelemnek és a falunak mély kincseiből. Én, mint a magyar lélek és kultúra őre, erre törekszem. Tudom, hogy ebben a törekvésemben nem állok egyedül. Hiszek, bízom abban, hogy Önökben is őszinte munkatársaimra találók s ennek a találkozásnak jegyében üdvözlöm az ünnepi közgyűlést és annak közönségét.

Szinyei Merse Jenő